

24.2.1977 günü MTA Genel Direktör-
lüğüne verilen rapor.

ARAZİ ÇALIŞMALARINDA İYİ NERTELELİĞİ İLE İLGİLİ RAPOR

Enstitünüzün üretkenliğinin gerçekleştiği arazi çalışmalarını düzenliyen Yönetmeliğin, günün koşullarına uydurulması amacıyla yapılan çalışmalar sonuçlanmak üzere.

"Arazi Çalışmaları Yönetmeliği Tasarısı" arazi çalışmaları yapan üyelerimizi bir dizi sorunla karşı karşıya bırakmaktadır. DEV-MADEN SEN, TÜTED, TMMOB ve TUM-DER, MTA Enstitüsü içinde arazi çalışması yapan üyelerinin eleştirisi ve önerilerini Direktörlüğüne duyurmayı görev bilmiştir.

A- Arazi Çalışmaları Yönetmeliği tasarısı ile 56 nolu genelge birlikte değerlendirilmelidir. Yönetmelik ve genelgede genel eksikler şunlardır;

1-Yönetmelik, ilke olarak arazi elemanlarının katılımıyla oluşturulacak bir komisyon tarafından hazırlanmalıdır.

2-a) Hazırlanan Yönetmelik tasarısı ile genelgede, yetki anarşisi ve kavram karışıklığı görülmektedir. Bazı maddeler birbirleriyle çelişecek durumdadır.

b) Kırtasiyecilik ve bürokratik kurallar daha da arttırılmıştır.

c) Çalışmalarda, bilimsel ve teknik konularda, gerekli olmayan Bölge ve Koordinatörlüklere daha çok yetki verilmiştir.

d) Bazı değişiklikler ise İdarenin, tüm çalışanlara güvensizliğini yansıtmaktadır. Karşılıklı güven söz konusu olmadığı çalışmalarda (arazi çalışmalarında bu çok önemli ve geçerlidir) üretkenlik ve başarı beklenemez.

e) Kamp-Ekip Şefinin bir tanımı yapılmamış, görev ve yetkilerinin somut sınırları çizilmemiştir.

3-Çalışmaların yapıldığı temel ve etkin birimin Kamp ve Ekip-ler olmasına karşın "Toplu İş Sözleşmesi" görüşmelerinde bu birimlere söz hakkı verilmediğinden, sözleşmelerde çalışmalara ters düşen maddeler yer almakta, çalışmaları aksatmaktadır. Bu aksaklığın giderilmesi için "Toplu İş Sözleşmesi" görüşmelerine arazi elemanlarının da katılımı sağlanmalıdır.

4-Arazi çalışmaları ile ilgili Kanun, Kararname, Tüzük, Yönetmelik, Toplu İş Sözleşmesi ve Genelgeler hakkında her yıl açıklayıcı seminerler düzenlenmelidir.

B- M.T.A. Enstitüsü arazi elemanları olarak, Enstitümüzde çalışma koşulları göz önünde bulundurularak, tasarıdaki maddelerin aşağıdaki gibi değiştirilmesini, tekrar düzenlenmesini ve açıklığa kavuşturulmasını öneririz.

Madde 2-E) Şu şekilde düzenlenmesi yararlı olacaktır."Bölge, kendine bağlı Koordinatörlükleri idari,ilmi ve teknik konularda; Kampları,Ekibi ve münferit saha çalışmalarını ise idari ve mali konularda Enstitü adına yöneten;Kamp,Ekib ve münferit çalışanlara ilmi ve teknik konularda yardımcı olan bir kuruluştur."

Bu konuda ilke olarak benimsenecek görüş şudur:

Görevin program ve planlaması,projelerin hazırlanması,her türlü bilimsel ve teknik bilgi birikim ve alışverişinin sağlanması işinin merkez birimlerine; görevin yürütülmesi için gerekli her türlü idari ve lojistik hizmetin sağlanması işinin Bölge ve Koordinatörlük gibi yerel birimlere bırakılmasıdır.Madde 9,11,12,13 A,B ve benzerleri de aynı ilkelere göre düzenlenmelidir.

Madde 7'de Kamp ve Ekib şeflerinin kira yetkisi alınmıştır.Pratik yarar açısından Bölge kira yetkisinin yarısı kadar bir yetkinin verilmesi uygundur.

Madde 10'un dördüncü satırında"Bölgeye" yerine,"bunlardan Bölgeye veya Koordinatörlüğe bağlı olanların iç programı Bölgeye ve Kendilerine" olacak şekilde değiştirilmeli,"kendilerine" sözcüğü eklenmelidir.

GÖREV VE YETKİLER (GENEL HÜKÜMLER) bölümündeki Madde 11 de görevler sıralanmış,Kamp-Ekib Şeflerinin yetkileri ise belirlenmemiştir.Bu durumda görevlerini hakkıyla yapan teknik eleman idarecinin (Kamp-ekib Şefi) ilmi ve teknik çalışmaları başarması olanaksızdır.Kamp-Ekib Şeflerinin yetkilerinin belirlenmesi şarttır ve yönetmeliğe ilave edilmelidir.

Madde 11A'daki "Sözleşme" sözcüğü "Toplu İş Sözleşmesi" olarak değiştirilmelidir.

Madde 12C için madde 2E'de ileri sürdüğümüz görüşler geçerlidir. Bu madde 56 nolu genelgenin 18a şikkıyla yeniden düzenlenmiştir.Bölge ve Koordinatörlükler,Enstitünün onayını almadan Kamp ve Ekiblerin yerlerini,ayrıca Kamp-Ekib Şeflerinin onayını almadan kamptaki çalışanların yerlerini değiştirememelidir.

Madde 13B'de,Bölgeye bağlı Koordinatörlüğe,Enstitü tarafından,Kamp-Ekib Şeflerinden daha kıdemli elemanlar atanmalıdır.

Madde 21'de istenen,harcamalarla ilgili birer suretin yerine,ödemeliren hemen bitiminde yapılacak tasdikli bir icmalin kampta bırakılması şeklinde uygulamanın daha pratik yararı vardır.

Madde 28'de yollukların ödenmesi ile ilgili yöntem pratik yarar açısından sakıncalıdır.Arazide çalışanların parasal sorunların çözümünü daha da zorlaştıracaktır.Yasal zorunluluk yok ise yapılagelen

uygulamaya dönülerek Kamp ve Ekip Şeflerinin onayı ile çalışma yerinde ödenmesi uygun olacaktır.

Madde 48'de araç ve motor tamiri için verilen 1000.-₺ lık yetki günün koşullarında azdır.2500.-₺ ya çıkarılmalıdır.

Madde 56'da "Belirli kamu hizmeti (seçim,sayım vs.) için yetkili makam tarafından yazılı olarak motorlu taşıt istendiği taktirde bu istek derhal Enstitüye bildirilir" denmekte ve bu isteğin,Enstitüden bilgi alınıp veya alınmada yerine getirileceği belirtilmemektedir.Bu maddenin düzenlenmesinde yasal zorunluk varsa o da gözönüne alınmalıdır.

Madde 57 ile madde 43 arasında "Kazai mercilerde Enstitüyü temsil yetkisi" çelişkisi giderilmelidir.Äyrıca kazalarda izlenecek yol daha açık ve sade olmalıdır.

Madde 59'da Heyetin ne için seçileceği ve neyin tanzim edileceği belirtilmemiştir.

Madde 65',ifade karışıklığını önlemek için şu şekilde düzenlenmeli: İşe alınacak işçilerle,işin bitiş tarihi kesin olarak biliniyorsa "Sürelî Hizmet Akti", bu tarih bilinmiyorsa"Süresi Belirsiz Hizmet Akti" yapılır.

Madde 83'de yıllık izin dönemine ilişkin ücretlerin mutemet bulunmayan Bölge,Koordinatörlük,Kampve Ekiplerde nasıl ödeneceğine dair açıklık yoktur.Bu maddeye pratik çözüm getirilmelidir.

Madde 98'de belirtilen "arazideki görevin sonuçlanmasına kadar" kavramı açıklığa kavuşturulmalıdır.Zira burada araziye gidiş ve dönüşler belli ilkelere bağlanmamıştır.Bu açıklık keyfiliği getirmektedir.Personelin araziye gidiş ve dönüşleri tamamen keyfiliğe ve yöneticilerin insafına terkedilmiştir.Bu keyfilik,araziye gidiş ve dönüşleri ceza niteliğine dönüşmektedir.Bu tür uygulamalar bazı dairelerde zaman zaman işletilmektedir.MTA Enstitüsü çalışanlarının ikametgahlarının Ankara'da olduğu bilinmektedir."Süresiz" veya "İş bitimine kadar" zaman ibaresini taşıyan gezi emirleriyle araziye giden elemanın,yönetmelik gereği,yöneticilerin izini olmadıkça geri gelmesi mümkün değildir.Bu süreklilik uzun ayları veya yılları kapsayabilir.Bu ise aile ilişkilerini zedeler.Zira ailesini birlikte götüremeyen elemanın,aile ilişkilerinin devamı yöneticilerin insafına terkedilmektedir.Elemanını cezalandırmak isteyen yönetici,bu yetkisini kötüye kullanarak,yönetmelik zorunluluk olmadığı halde elemanı arazide tutabilmektedir.Enstitümüzde bunun örnekleri çoktur. ANAYASA'nın 35.maddesi "Aile Türk Toplumunun temelidir.Devlet ve diğer kamu tüzel kişileri ailenin,çocuğun ve annenin korunması için

gerekli tedbirleri alır ve teşkilat kurar" der. ANAYASA'nın bu açık hükmü Kurumumuzu da ailenin korunması yönünde görevlendirileceğinden, bu hükme uyma zorunluluğu doğmaktadır.

Yukarıdaki gerekçeler ışığında araziye gidiş ve dönüş belli ilkelere bağlanmalıdır. Enstitünün çalışma koşulları göz önünde tutularak, 1976 yılı Bakanlar Kurulunun Yan ödemelerle ilgili Kararnamesinde belirtildiği gibi, istiyenin beş aylık arazi çalışması sonunda Merkez keze dönebilmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca bu süre boyunca aile ilişkileri askıya alınamayacağına göre, arazi çalışmaları esnasında bir buçuk aylık çalışma süresi içinde isteyenler bir haftalığına Merkez keze dönebilmelidir. Yönetmelikte aile ilişkilerini normalleştirebilecek bu tedbirlerin mutlaka alınması gerekir. Alınmadığı takdirde ileride büyük çelişkiler doğabilir.

Yine bu maddedeki "sebep" sözcüğünün kapsamı da anlaşılmalamaktadır. Sebep yapılan şeylerin tüm dünyada geçerli olduğu sanılmaktadır. Yönetmeliğin bu maddesi arazi elemanlarını, hiçbir sosyal iliş ve ihtiyacı olmayan robot kişiler olarak görme eğilimindedir. Çalışmaların temel birimi, Kamp-Ekipler ve onların yöneticisi ve uygulayıcısı Şeflerdir. Geçerli nedenler ve belirli sürelerde Merkez keze gelme gibi durumların ayarlanması yetkisinin Kamp -Ekip Şeflerine verilmesi yararlı olacaktır.

Doğal olarak Resmi Tatil günlerinde arazi çalışması yapılamayacağından, bu maddeye göre tatil günleri için işyeri kamp binası ve eklentileri olarak kabul edilir. Sonuçta tatil günlerinde kamptan ayrılamama zorunluluğu doğmaktadır. Bu uygulama ANAYASA'nın 44. maddesindeki dinlenme hakkına ters düşmektedir. Dinlenmek kampta oturup yatmak değildir. Gezmek, eğlenmek, avlanmak, pikniğe gitmek ve bunlar dinlenme kavramının unsurlarıdır.

Netice yukarıdaki görüş ve ilkelerin ışığında 98. maddenin yeniden düzenlenmesi yararlı olacaktır.

56 NOLU GENELGE HAKKINDA

Sıra 2'de "Daire Temsilcilikleri"nin kurulmasında yarar vardır. Kurulursa görev ve yetki sınırları tam saptanmalı. Örneğin:

a- Daire konuları ile ilgili Bölge ve Kampların yapamayacağı işleri üstlenmeli. Çevredeki Dairenin Kamplarına idari ve ilmi konularda yardımcı olmalıdır. Ancak yönetim yetkisi Bölge ve Koordinatörlüklerdeki gibi olmalıdır.

b- Temsilciler Bölge-Merkez ve Bölge -Kamp arasındaki koordinasyonu sağlamalı. (Bölge Md. muavinleri bu konuda yeterli olamamakta-

dir.Onlar ancak bölgelerinin tüm genel sorunları ile uğraşacağından, Daire sorunlarına bağlı oldukları daire yeterince eğilememektedirler.

Sıra 5'de Bölgelere verilecek Ön Raporların sınırları saptanmalı,örneğin prospeksiyon raporu gibi çok geniş tutulmamalıdır.

Sıra 15a-Proje Yöneticiliklerine Bölge Müdürü,Bölge Müdür Muavini,Daire Temsilcisi ve Servis Şefi gibi idari ve çok yönlü sorumluluk yüklenmiş kişilerden atama yapılmamalı,projede çalışan kişilerden atanmalıdır.Görev ve yetkileri tam saptanmalı,ayrıca idari görev verilmemelidir.Bu durum üretkenliği arttıracığı gibi bil i birikimi ve iletimini de sağlayacaktır.

Sıra 19,Analiz raporları kamplara doğrudan gönderilmelidir.(Bölge kanalıyla aksama ve zaman kaybı olacaktır.)

Madde 35,Kamp ve Ekip gibi iş yerlerine alınacak işçilerin seçimi bütünüyle şeflere bırakılmalı,Şeflerin kesin tercih hakkı olmalıdır.(Bölge veya Koordinatörlüklerce bildirilecek sakıncalı durumlar hariç.Örneğin:Toplu İş sözleşmesine göre disiplin suçu kesinleşmiş kişiler.)